

Στέλιος Καζαντζίδης

νων και αιεί...

του Χρίστου Στεργ. Μπελλέ

Ο πατέρας μου ήταν ψαράς. Είχε κι έναν καφενέ. Ήταν καζαντζιδικός μέχρι κόκαλο. Το ίδιο κι οι απλοί καθημερνοί άνθρωποι του περίγυρου, με κείνο το αλάνθαστο αισθητήριο, την κρησάρα τους... Έτσι, έμαθα τον Καζαντζίδη απ' την κοιλιά της μάνας μου. Γεννήθηκα ακούγοντας τη φωνή του, βαυκαλίστηκα, γαλουχήθηκα, ανδρώθηκα με τα τραγούδια του. Από τότε τον κουβαλάω εντός μου και υπάρχει: στη χαρά, τη λύπη, τη μοναξιά, τον έρωτα, την αγάπη, την προδοσία, τον καημό, την απαντοχή, τον πόνο, την ελπίδα, το γλέντι, το παράπονο, το μεράκι, την αγωνία, τον αγώνα, τα όνειρα. Και «θα υπάρχει όσο υπάρχω»...

Το τραγούδι, όπως γνωρίζουμε, **εκφράζει την εποχή του**. Είναι ένα κομμάτι της ίδιας της ζωής. Ο Στέλιος – ανείπωτη τιμή, να σε φωνάζει ολάκερος λαός με το «μικρό» σου – ζωγράφισε, χρωμάτισε, απαύγασε, ανεξίτηλα με τη φωνή του, τούτη την εποχή. Έχουν προκηρυχθεί, κατά καιρούς, διδακτορικές διατριβές που αφορούν στο «φαινόμενο Καζαντζίδης», το έργο του, την αποκρυπτογράφηση του κοινωνικοπολιτικού γίνεσθαι απ' τα τραγούδια του.

Τούτος ο τραγουδιστής, ο περιούσιος και πεφιλημένος των θεών, **ήταν τα τραγούδια του...** «Είμαι τραγούδι/ είμαι λαός/ δεν είμαι σκλάβος κανενός». Αυτός ήταν, εκεί τον έβρισκες, εκεί τον συναντούσες. Εκεί τον συνάντησε, επανειλημμένα κι ο περιβόητος **Φρανκ Σινάτρα**. Υπήρξαν, βλέπεις, αμφότεροι, απ' το σπανιότατο στην υφήλιο είδος των «λυρικών βαρύτονων». Πόσοι, αλήθεια, το γνωρίζουν; Εκεί τον συνάντησε και ο **Μίκης**. Καταγοητευμένος θα δηλώσει: «Δεν είναι το μέταλλο που έχει στη φωνή ο Στέλιος, αλλά η καρδιά που έχει μέσα του. Αυτό το “σκεύος” έχει μέσα του ήχους και φωνές αιώνων. Το να βρεις τραγουδιστές σαν το Στέλιο είναι μία φορά στα χίλια χρόνια. Ο Στέλιος έχει το χάρισμα του Απόλλωνα και του Διονύσου». Το «γλυκό αγόρι με την ιδιαίτερη φωνή» μεθά, μαγεύει και το **Μάνο Χατζιδάκι**, που δεν το κρύβει: «Φωνή σαν του Στέλιου ίσως βγει σε 500 χρόνια».

Ο Στελιανός – όπως τον αποκαλούσαν οι ιδιαίτεροι φίλοι – είχε τη δωρεά, της χάρις, της θεϊκής πνοής, της φτώχειας. Η τελευταία τον έκανε να γνωρίζει από ουράνιες δυνάμεις, από «πέλαγο». Συνέτεινε, ίσως, τα μάλα στη μεγαλειώδη, βιοματική ερμηνεία του, στη μοναδική περίπτωση – απ' όσο μπορώ να γνωρίζω – τραγουδιστή, που η φωνή του υπερακόντιζε μουσική και στίχο. Η ώρα συνεργασίας με τον αγαπημένο του συνθέτη **Μάνο Λοΐζο** δεν αργεί και καθαγιάζεται με χρώματα κι αρώματα του Λευτέρη Παπαδόπουλου: «Θεέ μου τη δεύτερη φορά/ που θα' ρθω για να ζήσω/ όσο η καρδιά κι αν λαχταρά/ δε θα ξαναγαπήσω». Ενεός και σε πελάγη ευτυχίας, ο μουσικοσυνθέτης, μεγαλόφωνα ομολογεί: «Μεγαλειώδης και αδευτέρωτος, ο Στέλιος». Το αντίσωμα του Στέλιου με το μοναχικό δημιουργό **Άκη Πάνου**: «Η ζωή μου όλη είναι ένα τσιγάρο», θα κάνει τον τελευταίο απερίφραστα και γενναία να αποφανθεί: «Όλους τους τραγουδιστές να βάλουνε σ' ένα καζάνι, μισό Καζαντζίδη δεν βγάζουνε». Η μεγαλειώδης στιγμή. Καλοκαίρι του 1962. Οι κορυφαίοι του ελληνικού τραγουδιού επί σκηνής «Παρκ». Ο **Μπιθικώτσης** περήφανος για τη συνεργασία τους, με απaráμιλλο ήθος και λεβεντιά – ίδιο των μεγάλων – εξομολογείται: «Ο Στέλιος θα μείνει στην Ιστορία. Ο Στέλιος είναι η Ακρόπολη. Όπως είναι η Ακρόπολη, είναι και ο Καζαντζίδης».

Υπήρξε, κύρια, ο απρόσκλητος, ταπεινός μοιρολογητής του κοινωνικού άλγους, των παθών μας, μιας και το θλιμμένο τραγούδι, το πονεμένο, παρηγορεί, εξορκίζει τον πόνο, τον μεταλλάσσει σε τραγούδι-μοιρολόι. Υπήρξε ο ίδιος «σημείο αναφοράς», υπόδειγμα ανθρώπου-πολίτη, που καμιά πράξη του δεν παρέκκλινε σε συνέπεια, γενναιότητα, ήθος, εντιμότητα, απ' όσα εξέφραζε στα τραγούδια του... «*Το μερτικό μου απ' τη χαρά/ μού το 'χουν πάρει άλλοι/ γιατί είχα χέρια καθαρά/ και μια καρδιά μεγάλη*». Το τραγούδι του, γνώριμη, οικεία, γλυκιά, ασφαλής καταφυγή, σε στιγμές απογοήτευσης, μεγάλης προσωπικής μοναξιάς, φορές που νοιώθεις τον κόσμο γύρω σου να ξεφτίζει, να ψευτίζει. Επαναστατικές, υπερβατικές και με αποστροφή στο σύστημα, απόψεις και στάση ζωής του... «*Το σύστημα είναι ένοχο/μα δεν το δίκασε κανείς*», μας προειδοποιεί, για πολλοστή φορά...

Ο Στέλιος, ακόμα και «απών», πληρώνει τα επίχειρα της αγερωχίας του. Άρρητα σαρκαστική, πολλές φορές, η αυτοσύστασή του: «**Στέλιος Καζαντζίδης, αλιεύς, τέως τραγουδιστής**». Πήραν τα λόγια του τοις μετρητοίς οι γλαφυρές γραβάτες της ποικιλώνυμης εξουσίας, διέγραψαν – με την αιτιολογία του «τέως» – απ' τον πολιτιστικό χάρτη την τελευταία ιδιότητά του, μαζί και την τεράστια προσφορά στο πολύτιμο κεφάλαιο «Πολιτισμός-Παράδοση» και τον παρέδωσαν στην απαξιωτική, παγκοσμιοποιημένη έννοια του χθες: ανήκεις στην Ιστορία, σημαίνει τέλειωσες, ξόφλησες... Όμως, ο «κλαϊκός επαναστάτης» δεν πέθανε. Ζει και παραμένει ακλόνητος στο θρόνο του, όσο η «αφήγησή» του (ζωή, αγάπη, έρωτας, θάνατος, μακρινή μητέρα, πόνος, νοσταλγία, εκμετάλλευση, αδικία, ανισότητα, εξουσία, σύστημα, ήθος, τιμότητα, μάνα, πατέρας, αδελφός, συνάνθρωπος κλπ.), δεν έχασε το νόημα, τη βαρύτητα, την ιερότητά της. Όσο, κοντολογίς, υπάρχουν άνθρωποι, δηλαδή και νυν και αιεί...

ΥΓ. Ιστορικά στοιχεία αποθησαύρισα απ' το άλμπουμ του Πάνου Α. Υφαντή: «Στέλιος Καζαντζίδης, τ' αγνάρια ενός μύθου».

